

Utlåtande till riksdagens kulturutskott, 3.11.2025.

Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf

RP 143/2025 rd Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om yrkesutbildning och till vissa lagar som har samband med den

Läsårsavgifter för studerande från tredje länder

Då läsårsavgifter infördes på tredje stadiet syntes en tillfällig minskning i antalet nya studerande från länder utanför EU/EES. Sedan ökade deras antal. Detta berodde dock på att det infördes nya, alternativa mekanismer för att locka dessa studerande till Finland trots läsårsavgifterna. Därmed kan antalet studerande från tredje länder förväntas minska på andra stadiet om liknande mekanismer inte implementeras.

Syftet med förslaget om införandet av läsårsavgifter på andra stadiet är i första hand ekonomiskt och tänkt att undvika finansiering av utbildning för individer som inte ämnar stanna i Finland. Inbesparingarna är dock marginella, och kan på sikt tänkas ha en motsatt effekt på ekonomin till följd av utebliven inflyttning. Finland behöver immigration, särskilt unga individer som aktivt utbildar sig. Målgruppen är precis den vi behöver för att säkerställa en hållbar framtid gällande landets demografi, som starkt korrelerar med ekonomin. Därmed är det ifrågasättbart huruvida ett införande av läsårsavgifter i verkligheten tillför några reella inbesparingar.

Om läsårsavgifter införs riskerar dessutom många små gymnasier och yrkesskolor att inte längre få tillräckligt med elever eller resurser för att fortsätta sin verksamhet. Detta gäller särskilt i svenskspråkiga kommuner. Kortsiktigt kan det verka effektivt att kommunerna sparar pengar genom att inte utbilda unga från tredje länder, men i längden betyder det nedläggning av utbildningsenheter på landsbygden, vilket i sin tur försvagar hela regionens livskraft och serviceutbud.

Uppdragsutbildning

De utvidgade möjligheterna till uppdragsutbildning är en välkommen förändring. Den innebär ökade intäkter för utbildningssektorn vilket minskar beroendet av offentliga medel, och intäkterna kan dessutom återinvesteras i att höja utbildningens kvalitet. Vidare främjar uppdragsutbildningen kontinuerligt lärande och således även kompetensen i landet. Bestämmelserna om utbildningsanordnarnas skyldighet att informera de studerande om deras rättigheter och skyldigheter är mycket viktiga.

Mar Porres, ordförande

Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf

Tilläggsinformation

Politiskt sakkunnig Simon Blomfelt,

simon.blomfelt@skolungdom.com

Lausunto eduskunnan sivistysvaliokunnalle, 3.11.2025.

HE 143/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle ammattillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lukuvuosimaksut kolmansista maista tuleville opiskelijoille

Kun lukuvuosimaksut otettiin käyttöön korkeakouluissa, EU/ETA-alueen ulkopuolelta tulevien uusien opiskelijoiden määrä väheni tilapäisesti. Sittemmin määrä kasvoi. Tämä johtui kuitenkin siitä, että käyttöön otettiin uusia, vaihtoehtoisia mekanismeja, joilla näitä opiskelijoita houkuteltiin Suomeen lukuvuosimaksuista huolimatta. Näin ollen kolmansista maista tulevien opiskelijoiden määrän voidaan odottaa vähenevän toisella asteella, ellei vastaavanlaisia mekanismeja oteta käyttöön.

Ehdotuksen tarkoitus ottaa lukuvuosimaksut käyttöön toisella asteella on ensisijaisesti taloudellinen ja tähtää sellaisten henkilöiden koulutuksen rahoituksen välttämiseen, jotka eivät aio jäädä Suomeen. Säästöt ovat kuitenkin marginaalisia, ja pitkällä aikavälillä vaikutus voi olla talouden kannalta päinvastainen, jos maahanmuutto jää toteutumatta. Suomi tarvitsee maahanmuuttoa, erityisesti nuoria, jotka aktiivisesti kouluttautuvat. Kohderyhmä on juuri se, jota tarvitaan maan väestönkehityksen turvaamiseksi – mikä korreloi vahvasti talouden kanssa. Siksi on kyseenalaista, tuottaako lukuvuosimaksujen käyttöönotto todellisia säästöjä.

Jos lukuvuosimaksut otetaan käyttöön, monet pienet lukiot ja ammatilliset oppilaitokset voivat jäädä ilman riittävää opiskelijamäärää tai resursseja toimintansa jatkamiseksi. Tämä koskee erityisesti ruotsinkielisiä kuntia. Lyhyellä aikavälillä voi näyttää siltä, että kunnat säästävät, kun ne eivät kouluta kolmansista maista tulevia nuoria, mutta pitkällä aikavälillä se merkitsee maaseudun koulutusyksiköiden lakkauttamista, mikä puolestaan heikentää koko alueen elinvoimaa ja palvelutarjontaa.

Tilaukoulutus

Tilaukoulutuksen laajentaminen on tervetullut muutos. Se lisää koulutussektorin tuloja, vähentää riippuvuutta julkisista varoista, ja tuotot voidaan lisäksi ohjata takaisin koulutuksen laadun parantamiseen. Tilaukoulutus edistää myös jatkuvaa oppimista ja siten maan osaamistasoa. Säännökset koulutuksen järjestäjien velvollisuudesta tiedottaa opiskelijoille heidän oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan ovat erittäin tärkeitä.

Mar Porres, puheenjohtaja

Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf

Lisätiedot

Poliittinen asiantuntija Simon Blomfelt,

simon.blomfelt@skolungdom.com